

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania K. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Poznaniu

o wysokość świadczenia,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 14 maja 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z dnia 24 stycznia 2023 r., sygn. akt III AUa 749/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Poznaniu na rzecz K. G. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ k.p.c. tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 maja 2021 r., III U 247/21, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koninie zmienił decyzję z dnia 18 listopada 2020 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Poznaniu w ten sposób, że przyznał K. G. prawo do obliczenia wysokości emerytury z zastosowaniem przelicznika 1,8 do okresu pracy górniczej od 1 października 2013 r. do 28 grudnia 2020 r. zgodnie

z dołączoną ewidencją dniówek półtorakrotnych, a nadto do zastosowania przelicznika 1,2 do okresu pracy górniczej od 1 stycznia 1992 r. do 30 kwietnia 1994 r. (pkt 1.); oddalił odwołanie w pozostałym zakresie (pkt 2.) oraz zniósł wzajemnie koszty zastępstwa procesowego (pkt 3.).

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z dnia 24 stycznia 2023 r., III AUa 749/21 oddalił apelację organu rentowego oraz zasądził od pozwanego na rzecz odwołującego kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie art. 51 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 504 ze zm.).

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej. Skarżący nie podzielił zapatrywania Sądu drugiej instancji, który uznał, że praca odwołującego w spornym okresie spełniała wszystkie przesłanki pracy górniczej kwalifikowanej, określonej w art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej. W ocenie organu rentowego, czynności, które wykonywał odwołujący nie można zaliczyć do pracy górniczej kwalifikowanej, o której mowa w art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej. Odwołujący wykonywał swoje czynności wprawdzie na koparkach, ale nie pracował bezpośrednio przy urabianiu, ładowaniu i zwałowaniu urobku. Nie wykonywał również prac przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, ponieważ ta część ww. przepisu odnosi się do podziemnych kopalni węgla kamiennego, gdzie wykonywane są obudowy korytarzy zapewniające stabilność i trwałość wyrobiska. Czynności wykonywanych przez odwołującego nie można zaliczyć także do prac przy montażu, likwidacji i transporcie maszyn urabiających, ładujących, transportujących i zwałujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych. Odwołujący nie wykonywał również „innych prac przodkowych”, o których mowa w art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej. Zaskarżony wyrok został zatem wydany z naruszeniem prawa, co skutkowało wydaniem oczywiście nieprawidłowego orzeczenia.

Z uwagi na powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie odwołania oraz zasądzenie od

odwołującego na rzecz pozwanego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za wszystkie instancje, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołujący się wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz odwołującego kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Nie przysługuje od każdego orzeczenia sądu drugiej instancji, które nie satysfakcjonuje strony skarżącej. Wnosi się ją do Sądu Najwyższego od prawomocnego wyroku poza tokiem instancji. Jej przyjęcie do merytorycznego rozpoznania musi być uzasadnione istotnym interesem publicznym, w szczególności potrzebą dokonania wykładni przepisów, które jeszcze nie doczekały się sądowej interpretacji albo wywołują wątpliwości interpretacyjne, rozstrzygnięciem istotnych zagadnień prawnych, zwłaszcza o charakterze precedensowym, dotychczas nierozważanych przez Sąd Najwyższy, wreszcie wyeliminowaniem orzeczeń oczywiście i rażąco wadliwych. Wniesienie skargi kasacyjnej doznaje istotnych ograniczeń, pozwalających Sądowi Najwyższemu na wstępną selekcję spraw, które będą merytorycznie rozpoznane (tzw. przedsąd).

Wymagania konstrukcyjne skargi określa art. 398⁴ § 1 i 2 k.p.c., nakładając na skarżącego między innymi obowiązek zawarcia w skardze wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia, który jest odrębną konstrukcyjnie i funkcjonalnie częścią skargi kasacyjnej. Wniosek ten podlega analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego

rozpoznawania. Oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, mimo że argumenty mogą być podobne (postanowienie Sądu Najwyższego z 14 maja 2020 r., I CSK 380/19).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub 5 wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) powinno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić

argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Tymczasem wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej autor skargi nie sformułował w sposób prawidłowy powołanej wyżej przesłanki.

Należy bowiem podkreślić, że o uznaniu konkretnej pracy za pracę górniczą zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym decyduje charakter czynności faktycznie wykonywanych przez pracownika, a nie treść umowy o pracę łączącej go z pracodawcą ani nazwa stanowiska określona w angażach lub zaświadczeniu o wykonywanej pracy w szczególnych warunkach (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 25 marca 1998 r., II UKN 570/97, OSNAPiUS 1999 nr 6, poz. 213; z 22 marca 2001 r., II UKN 263/00, OSNAPiUS 2002 nr 22, poz. 553; z 2 czerwca 2010 r., I UK 25/10, LEX nr 621137). Decydującego znaczenia dla oceny, czy praca może być zaliczona do pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym, nie mają także załączniki wykazy stanowisk oraz protokoły komisji weryfikacyjnej kwalifikujące zatrudnienie jako pracę w przodku.

W wyroku z 29 czerwca 2021 r., II USKP 110/21 (OSNP 2022 nr 6, poz. 59) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że ustawodawca nakazuje odróżniać pracę górniczą, którą w kopalniach węgla brunatnego jest przede wszystkim zatrudnienie na odkrywce przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewożeniu nadkładu i złożeń (art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej), od pracy górniczej, którą zalicza się w wymiarze półtorakrotnym, gdy jest ona wykonywana w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych (art. 50d ust. 1 pkt 1 tej ustawy). Nie każda praca górnicza w rozumieniu art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej musi być bowiem wykonywana w przodku wydobywczym, ale każda praca przodkowa, o jakiej mowa w art. 50d ust. 1 tej ustawy, jest zaliczana do czystej pracy górniczej.

Z miarodajnych ustaleń Sądu Apelacyjnego wynika, że wnioskodawca w spornym okresie zajmował się serwisem urządzeń elektrycznych na koparkach, ponadto brał udział przy remontach. Do jego obowiązków należało utrzymanie w ciągłym ruchu koparki. Odwołujący lokalizował usterki urządzeń elektrycznych, usuwał awarie i mogła to być awaria silnika, wymiana silnika, awaria podzespołów, przewodów. Demontował uszkodzone urządzenia i montował nowe, sprawdzał parametry urządzeń, dokonywał pomiarów elektrycznych w zakresie urządzeń. W ocenie Sądu drugiej instancji zadaniem wnioskodawcy było utrzymanie sprawności koparki, czyli pracującej w przodku maszyny urabiającej i ładującej urobek.

Formułując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący zmierza w istocie do podważenia suwerennej i niepoddającej się kontroli kasacyjnej sędziowskiej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego. Dokonana przez Sąd odwoławczy ocena okoliczności faktycznych i związana z tym wykładnia przepisów (wyrażona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku) mieszczą się w granicach uznania sędziowskiego. Podnoszone przez odwołującego się w tym zakresie argumenty stanowią zatem polemikę z oceną dowodów i wynikającymi z niej ustaleniami faktycznymi, podczas gdy zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Kwestionowanie dokonanej przez Sąd drugiej instancji oceny dowodów i wynikających z niej ustaleń faktycznych, zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Pod pretekstem kwalifikowanego naruszenia prawa procesowego nie można zaś zmierzać do podważenia dokonanej w sprawie oceny dowodów.

Z przytoczonych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o kosztach orzekając na podstawie art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c.

[SOP]

[ms]

